

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นเพื่อยกระดับการสร้างประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์อาหารจากพืชพื้นถิ่นล้านนา” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาอาหารจากพืชพื้นถิ่นล้านนาไปสู่คนรุ่นใหม่ในชุมชนและภายนอกชุมชนอย่างเหมาะสม 2) พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์อาหารจากพืชพื้นถิ่นล้านนา และ 3) พัฒนาหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรท้องถิ่นเพื่อยกระดับการสร้างประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์อาหารจากพืชพื้นถิ่นล้านนา ทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่มปราชญ์ชุมชน กลุ่มกลุ่มผู้สนใจเป็นนักสื่อความหมายพืชพื้นถิ่น และกลุ่มผู้สนใจเป็นผู้ปรุงอาหารจากพืชพื้นถิ่น ใน 3 พื้นที่ภูมินิเวศได้แก่ พื้นที่สูง บ้านปางมะกล้วย พื้นที่ดอน บ้านดอนเจียง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ และ พื้นที่ราบลุ่ม บ้านสันตันเปา อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ใช้เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพได้แก่ แบบบันทึก แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต พฤติกรรมและแบบประเมินในการเก็บข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประเด็น

ผลการศึกษาพบว่าวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาของปราชญ์ท้องถิ่นกรณีเป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาภายในชุมชนจะเป็นไปในลักษณะตามธรรมชาติไม่เป็นทางการ ส่วนการถ่ายทอดภูมิปัญญาไปภายนอกชุมชนจะเป็นการบรรยายแบบเป็นทางการ ทั้งนี้ภูมิปัญญาที่เป็นเคล็ดลับจะถ่ายทอดกันในเครือญาติเท่านั้น ด้านผลการพัฒนาบุคลากร ได้บุคลากรที่มีศักยภาพรวมทั้ง 3 พื้นที่จำนวน 65 คน แบ่งเป็นกลุ่มนักสื่อความหมายพืชพื้นถิ่น 33 คน และกลุ่มผู้ปรุงอาหารจากพืชพื้นถิ่นจำนวน 32 คน ด้านผลการพัฒนาหลักสูตรได้หลักสูตรสำหรับการพัฒนาบุคลากรท้องถิ่นจำนวน 2 หลักสูตร คือ 1) หลักสูตรพัฒนานักสื่อความหมายพืชพื้นถิ่น เป็นหลักสูตรที่ใช้ฝึกหัดผู้นำเที่ยวพืชพื้นถิ่นทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และ 2) หลักสูตรพัฒนาผู้ปรุงอาหารจากพืชพื้นถิ่น ใช้เพื่อพัฒนาบุคลากรท้องถิ่นให้สามารถปรุงอาหารรับรองนักท่องเที่ยวได้ โดยทั้งสองหลักสูตรได้รับผลการประเมินอยู่ในระดับดี

โครงการวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะว่าในการดำเนินการพัฒนาบุคลากรท้องถิ่นควรใช้รูปแบบการถ่ายทอดเนื้อหาที่เหมาะสม รวมถึงควรเปิดโอกาสให้ปราชญ์ชุมชนได้ถ่ายทอดความรู้ มีการบันทึกองค์ความรู้เป็นลายลักษณ์อักษร และดึงคนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการถ่ายทอดและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นไปสู่คนรุ่นต่อไป

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพ, บุคลากรท้องถิ่น, การท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์อาหาร, พืชพื้นถิ่นล้านนา

Abstract

This research aims to: 1) study how the local scholars transfer their wisdom to new generations in communities and to the outsiders; 2) develop personnel to have potential in organizing food-oriented tourism activities; and 3) develop the curriculum for local personnel development to enhance the experience of the Lanna local plant based gastronomy tourists. Data were collected from 3 sample groups, namely community scholars, people who are interested in plant interpretation, and in cooking food from local plants. The study was conducted in 3 ecological areas including the highland area of Ban Pang Ma Kluay, the upland area of Ban Don Jiang, and the lowland area of Ban San Ton Pao. Qualitative research tools, such as recording form, behavior observation, interview form and evaluation form were used. The data analysis was processed by using content analysis and thematic analysis.

The results showed that the method of transferring the wisdom of local scholars in the case of transferring wisdom within the community would be in a natural, informal manner. As for the transfer of wisdom to the outsiders, it tends to be a formal lecture. In this case, the wisdom that is a secret will only be transmitted in close relatives. Regarding the results of local personnel development, 65 persons including 33 plant interpreters and 32 cooks were developed. The results of curriculum development revealed 2 curriculums: 1) Local plant interpreter development course, 2) Local plant cook development course. Both courses received good level in evaluation.

This research suggested that the appropriate content transfer model should be considered when organizing the development of local personnel. There should be an opportunity opened for the local scholars to transfer their knowledge to the new generations. Local knowledge should be kept in a written format. New generations should be invited to participate in the knowledge transfer activities so that local wisdom can exist for the next generations.

Keywords: Capacity Development, Local Personnel, Experiential Tourism, Lanna Local Plant Based Gastronomy